

Justice and Mental Health in Quebec. Affiliated with McGill University. A WHO/PAHO Collaborating Centre for Research and Training in Mental Health. URL: <http://www.douglas.qc.ca/info/committing-an-offence> 7. A guide to mental illness and the criminal justice system. National Alliance on Mental Illness Department of Policy and Legal Affairs. URL: http://www.pacenterofexcellence.pitt.edu/documents/Guide_to_Mental_Illness_and_the_Criminal_Justice_System_NAMI . 8. Закон України «Про внесення змін в окремі законодавчі акти України про надання психіатричної допомоги» № 2205-УІІ. *Голос України* від 09.12. 2017 р. № 231. 9. Назаренко Г.В. Принудительные меры медицинского характера: учебное пособие. Москва. 2003. С. 35-37. 10. Кримінальний процесуальний кодекс України: станом на 25 липня 2019 року. Харків: Право. 2019. 412с. 11. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та доповн. на 16 вересня 2019 року : Офіц. текст. Київ. Алерта. 2019. 214 с. 12. Колмаков П.А. Проблемы правового регулирования мер медицинского характера. Сыктывкар. 2001. С. 17. 13. Саркисов Г.С. Социальная система предупреждения преступности. Ереван: Айстан. 1975. 159 с. 14. Орлов Ю.В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності : монографія. Харків : Діса плюс. 2016. 656 с. 15. Ситников А.И. Принудительные меры медицинского характера: законодательная техника. Вестник Омского университета. Серия «Право». 2008. №4 (17). С. 135-147.

УДК 343.146 (477)

Жанна Андріївна ФЕДОРЕЦЬ,

курсант 4 курсу факультету №1 Харківського національного університету
внутрішніх справ

науковий керівник: Віталій Володимирович Романюк,

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри кримінального
процесу та організації досудового слідства, факультет № 1 Харківського
університету внутрішніх справ

ІНСТИТУТ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ АНГЛІЇ, США ТА УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Основний зміст кримінальної процесуальної діяльності складає
доказування. Доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані,
отримані у передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом

порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню. Процесуальними джерелами доказів є показання, речові докази, документи, висновки експертів. Інститут речових доказів в Україні бере свій початок ще з часів Київської Русі, коли основи кримінального процесуального законодавства лише починали зароджуватися. В окремих статтях Руської Правди згадується про подання речових доказів («знаменія»). Так, наприклад, ст. 67 Руської Правди просторової редакції передбачає: «А кто порветь бороду, а вьньметь знамение, а вылезутъ людие, то 12 гривен продаже; аже без людии, а в поклепе, то нету продаже» [2, с. 107]. Не менш важливе значення відігравало подання речових доказів та пред'явлення для огляду (оглядин) слідів злочину. При доказуванні крадіжки велике значення мало «лице», з яким зхоплено злодія або яке знайдене у його домі. Зхоплення злодія з «лицем» (поличним) і доставлення його до суду дозволяло скоротити, прискорити процес та зрештою тягнуло страту винного. Доба Гетьманщини успадкувала основні риси процесуального права і тому інститут речових доказів мало відрізнявся від попереднього історичного періоду. Але з часом інститут подання доказів поступово набуватиме більш сучасного розуміння [3, с. 58]. На сьогоднішній день ми маємо точне, встановлене Кримінальним процесуальним кодексом України, трактування поняття речових доказів. Так, відповідно до ст. 98 КПК України, речовими доказами є матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, в тому числі предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення. При цьому вони мають бути належними та допустимими, тобто отриманими у порядку, встановленому КПК України та прямо або непрямо підтверджувати існування або відсутність обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні [1, ст. 98]. На відміну від України в Англії дотепер немає свого кримінального процесуального кодексу, діють правові інститути, які виникли ще декілька століть тому, а саме судочинство ґрунтується на більш ніж 300 законодавчих актах і численних судових

прецедентах. Речові докази відіграють важливу роль в англійському кримінальному процесі, але якщо підсудний визнав себе винним, то вважається, що спору нема, й дослідження доказів вини стає зайвим. Така переоцінка значення зізнання обвинуваченим своєї вини не відповідає інтересам установлення істини в кримінальній справі, оскільки зізнання обвинуваченого, навіть добровільне, нерідко буває неправдивим [4, с. 825]. Досить розповсюдженим для позначення речових доказів у США є поняття «експонати» (exhibits). Вони набувають ознак речових доказів лише після їх допуску судом, тобто «експонат» стає допустимим тоді, коли суддя позитивно вирішує питання про те, що цей об'єкт був або міг бути пов'язаний із злочином. «Експонати» можуть відігравати подвійну роль: по-перше, вони можуть бути реальними доказами: по-друге, можуть носити ілюстративний (демонстраційний) характер і використовуватися тільки для пояснення чогось (наприклад, схема). В Україні ж вони виконують лише роль доказів [5, с. 135]. Аналіз кримінального процесуального законодавства обраних країн з впевненістю дозволяє стверджувати, що інститут речових доказів Англії та США помітно схожі між собою, на відміну від України. Кожна країна, як ми бачимо, має свій власний підхід до процесу доказування у кримінальному провадженні і по-різному відноситься до важливості речових доказів. На нашу думку, найбільш ефективним є інститут речових доказів саме за законодавством України через те, що, якщо розглядати законодавство Англії, то там наявна прогалина, яка відіграє важливу роль у подальшому рішенні щодо обвинувачуваної особи. Так, при добровільному зізнанні розгляд доказів не відбувається і одразу виноситься обвинувальний вирок. Ми вважаємо це не вірним, адже особа могла зізнатися у вчиненні злочину внаслідок погроз, шантажу, грошових обіцянок і т. ін. Також сумнівним є спосіб зібрання доказів у США та Англії. Допустимість доказів там не є елементом оцінки доказів, на відміну від України, та не впливає на суть вирішення справи.

Список використаних джерел: 1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 зі змін. і доповн. (станом на 25.06.2019 р.). Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст.88. 2. Российское законодательство X-XX веков. В 9 т. – Т. 1. Законодательство Древней Руси / Отв. ред. тома В. Л. Янин; под общ. ред. О. И. Чистякова. – Москва: Юридическая литература, 1984. 432 с. 3. Судебник князя Казимира 1468 року // Хрестоматія з історії держави і

права України. У 2 т. – Том 1. З найдавніших часів до початку XX ст.: [навч. посіб. для юрид. вищих навч. закл. і фак.] / В. Д. Гончаренко, А. Й. Рогожин, О. Д. Святоцький; За ред. В. Д. Гончаренка. – Київ: Ін Юре, 1997. 504 с. 4. Тертишник В. М. Кримінальний процес України: підручник. Київ: Правова єдність: Алерта, 2017. 840 с. 5. Решетникова И. В. Доказательственное право Англии и США. Екатеринбург: Изд-во УрГЮА, 1997. 240 с.

УДК 343. 132. (477)

Рамиль Єльчин Огли ХАЛІЛОВ,

курсант 3 курсу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Олександр Олександрович Юхно,

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛІДЧИМ ПРИ ОБРАННІ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ

Запобіжні заходи є складовою частиною заходів забезпечення кримінального провадження чинного КПК України. Мета і підстави застосування запобіжних заходів передбачено положеннями ст. 177 КПК України, а перелік самих видів запобіжних заходів наведено у положеннях ст. 176 КПК України. З вказаних видів запобіжних заходів самим м'яким видом запобіжних заходів є особисте зобов'язання, а найбільш суворим видом це тримання під вартою (раніше називалось – арешт). У кримінальному провадженні запобіжні заходи можуть застосовуватись у вигляді ухвали слідчим суддею на підставі відповідного клопотання слідчого, погодженого з прокурором, або за клопотанням прокурора. В окремих випадках, як встановлено в ході дослідження за незначною кількістю запобіжні заходи можуть застосовуватись й за клопотанням тільки прокурора. При вирішенні питання про застосування одного із виду запобіжних заходів, окрім мети та підстав слідчому, прокурору необхідно